

VESPERAL, Biskupski ordinarijat Krk, Vrbnik 1999., str. 311.

Vesperal o kojem je ovdje riječ nije u strogom smislu liturgijska knjiga, kao npr. misal *Čin misi* (Zagreb 1980.), nego je neka vrsta liturgijskog molitvenika, otprilike kao predsaborski Vajsov *Rimsko-slověnski vesperal (Večernje...,* Krk 1907.). Za razliku od Vajsova izdanja, ovdje su tekstovi prilagođeni brevijaru obnovljenom nakon II. vatikanskog sabora. Tekstovi koji su već postojali na crkvenoslavenskom jeziku mogli su se uzeti iz postojećih prijevođa, a nove je tekstove trebalo prevesti. Slièna izdanja postojala su i na hrvatskom jeziku: najprije Ivančićev *Hrvatski Bogoslužbenik ili sbirka Večernjâ ...* (Zadar 1882.) i Vlašićev *Hrvatski Bogoslužbenik ili zbirka Večernjâ ...* (Dubrovnik 1923.), a kao izdanje analogno ovom *Vesperalu* može se shvatiti *Božanski časoslov. Liturgijski molitvenik za puk Božji* (Zadar 1999.).

A sada nešto o sadržaju knjige. Na samom početku (nakon uvodnih tekstova) stavljen je obrazac *Věruju*. Slijedi *Čin Večernje* (10-12), potom *Psaltir za četiri nedělje* (14-36), zapravo *Večernja za nedjelje četiriju tjedana*. Slijedi *Vrěme črěz lěto* (39-59), gdje se za pojedine nedjeljne *Večernje* donosi antifona za *Veliča* i molitva, a za posljednju nedjelju donesen je cjelovit obrazac (Krist Kralj). Nakon toga dolaze vlastiti dijelovi liturgijskih vremena i blagdana unutar njih (61-154), Gospodnji blagdani kroz godinu (155-174) i neka vlastita svetačka slavlja (175-194) te zajednička svetačka slavlja (195-264). Na kraju su dva dodatka u kojima se donosi *Čin misi*, "Odrješenje" za pokojne i različite molitve i pjesme (265-298), a kao posljednji tekst donesena je vrbnička *Sveopća molitva na hrvatskom* (301).

Knjiga je vrlo pregledna i lijepo opremljena. Na početku većih cjelina donesena je slika u boji s inicijalom ili minijaturom iz 1. i 2. vrbničkog brevijara.

Uza sve pohvale koje se mogu izreći ovom izdanju valja, da bi slika bila objektivnija, spomenuti i koji propust.

Na str. 11. na kraju molitve *Otče naš* nepotrebno je dodan *Amen*.

Uz molitvu (str. 12.) *Amen* je trebalo naznačiti kao odgovor – on ne pripada samoj molitvi. U *Zaključenije* (str. 12.) nastala je mala zbrka: pozdrav + blagoslov *Ili*: otpust. Takva alternativa u liturgijskoj praksi ne postoji. Na str. 66. uz molitvu je stavljen završetak *Iže s toboju* umjesto pravilnoga *Gospodem našim*.

Tradicionalni završetak (a tako ga je zadržao i J. Tandarić u izdanjima koja je priredio) *va vse věki věkov* promijenjen je u *va vse věki věk* (npr. str. 12., ali i

drugdje). Čak i neovisno o tome što bi jezično bilo bolje, mislim da tradicionalni oblik nije trebalo mijenjati.

Početak *Večernje* cjelovit je samo na str. 10: *Rěš. Bože, v pomoć... Brš.: Gospodi, pomoći... Slava Otcu...* Drugdje je svagdje ispao *Brš. Gospodi, pomoći mně pospěši se* (v. npr. str. 12). Očito je da je tu posrijedi zabuna jer da se htjelo skraćivati, prije bi se skraćivalo u *Slava Otcu* jer tu je tekst poznatiji. Da neprilika bude veća, ispušteni tekst govori zajednica, a ne predvoditelj.

Budući da je knjiga namijenjena vrlo uskom području, možda je "jat" trebalo transkribirati prema izgovoru dotičnoga kraja.

Sličnih propusta vjerojatno ima još, ali oni ne umanjuju u znatnoj mjeri vrijednost truda koji je uložen u ovo izdanje. Ipak treba žaliti što tekst nije bolje pregledan prije nego je otisnut.

Znakovito je da je *Vesperal* objavljen u Vrbniku, poznatom središtu glagoljštva i gdje se možda jedino još čuvaju ostaci ove višestoljetne tradicije, a knjiga je objelodanjena najviše nastojanjem vrbničkoga župnika Josipa Kosića. Ovdje zaslužuju da budu spomenuti svi koji su sudjelovali u priređivanju, a u knjizi su navedeni ovim redom: recenzent s. Agnezija Pantelić, pokretač i nositelj inicijative župnik Josip Kosić, urednik organizator Antun Katunar, jezični urednik, lektor, korektor i prevoditelj novih tekstova Milan Mihaljević, liturgijski lektor Ivan Milovčić, glazbeni lektor Izak Špralja, grafičko-likovni oblikovatelj Frane Paro i autor fotografija Pero Trinajstić. Imprimatur je dao krčki biskup Valter Župan, a uvodnim slovom knjigu je popratio zagrebački nadbiskup Josip Bozanić.

Knjigom će se zacijelo služiti malo molitelja, ali ona će ispuniti i jednu drugu funkciju: molitveni tekstovi sabrani u njoj bit će, kako u uvodnoj riječi kaže župnik Kosić, očuvani od zaborava.

PETAR BAŠIĆ